

VALGPROGRAM
FOR
MILJØPARTIET DE GRØNNE I FROGN
KOMMUNEVALG 2015 - 2019

“Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet.

Vi tar mål av oss til å utforme en helhetlig politikk for nåtid og framtid, basert på tre grunnleggende solidaritetsprinsipper; solidaritet med andre mennesker, solidaritet med fremtidige generasjoner, og solidaritet med dyr og natur.”

Fra Miljøpartiet de Grønne sitt prinsippprogram

INNHold

Innhold	2
Grønn politikk - hva er det?	3
Frogn – en kommune med nærhet til levende by, bygd og natur	3
POLITIKKOMRÅDER	4
Naturvern & sikring av biologisk mangfold	4
Solidaritet, etisk forbruk og handel	5
Avfall og ressurser	5
Klima og energi	6
By- og arealplanlegging for gode, grønne boligområder	7
Samferdsel	9
Et fremtidsrettet næringsliv	11
Sentrumsutvikling	12
Landbruk og skogbruk	13
Ren sjø og rene vassdrag	14
Trygg oppvekst, for sterke og trygge individer	15
Helse, forebygging og omsorg	16
Kultur og mangfold	17
Integrering	18
Økonomi og kommunal organisering	19
Medvirkning	20

Miljøpartiet De Grønne er både et politisk parti og en del av en internasjonal sosial bevegelse. Med våre listekandidater i Frogn kommune vil vi arbeide vi for en mer medmenneskelig kommune i økologisk balanse.

GRØNN POLITIKK - HVA ER DET?

Miljøpartiet de Grønne er et blokkuavhengig parti med en fremtidsrettet politikk basert på solidaritet med mennesker, dyr og natur. Både i dag og for fremtidige generasjoner. For Miljøpartiet de Grønne handler politikk om vilje til prioritering i en verden med begrensede ressurser. Økonomien må i lengden fungere i tråd med naturens kretsløp. For oss er ikke penger noe mål i seg selv, men et middel til å skape virkelige verdier. Det handler om vilje til å skape et bedre samfunn i økologisk balanse med fokus på livskvalitet fremfor kortsiktig materielt forbruk.

De Grønne legger vekt på enkeltmenneskets frihet og likestilling mellom kjønn, religion og etnisitet. Vi er opptatt av at vår frihet ikke skal krenke andres rett til frihet og verdighet.

Vi har et felles, globalt, ansvar for å ta vare på jordas ressurser og vi må alle bidra der vi kan – for de fleste av oss er dette i vårt eget lokalmiljø. Naturverdiene er noe av det viktigste vi har, og er selve kilden til helse og livskvalitet. Terskelen for å ødelegge disse uerstattelige verdiene må bli mye høyere enn i dag.

FROGN – EN KOMMUNE MED NÆRHET TIL LEVENDE BY, BYGD OG NATUR

Frogn har mange gode kvaliteter, og vi mener det er viktig å bevare det gode samtidig som vi må jobbe målrettet for den utviklingen vi ønsker.

Vi vil ha en klimasmart kommune som legger til rette for at innbyggerne skal kunne ta valg som er til det beste både for seg selv og for felleskapet. Vi ønsker fokus på forebyggende helsevesen for alle, en skole hvor alle skal trives og et mangfoldig og inkluderende kulturliv. Vi vil legge til rette for gründere og nyetableringer som kan styrke regionen og bidra til en levende by hvor flest mulig kan få utført mest mulig av sine daglige gjøremål i eget lokalsamfunn. Vi tror på å stimulere til økt samarbeid, mellom mennesker, gjennom frivillighet og i næringslivet, og med andre lokalsamfunn.

I kommunepolitikken mener vi at hensyn til klima, miljø og internasjonal solidaritet må ligge til grunn for valg og prioriteringer innenfor utviklingen av skole, eldreomsorg, infrastruktur og kultur. Vi vil gjøre byområdene grønnere, og sikre at offentlige rom og natur er allment tilgjengelig. Vi vil også ha flere fora og kanaler hvor medborgere, kommuneadministrasjon og politikere treffes for dialog om kommunens utvikling.

POLITIKKOMRÅDER

NATURVERN & SIKRING AV BIOLOGISK MANGFOLD

Til tross for at Stortinget har vedtatt at tapet av biologisk mangfold skal stanses innen 2020, fortsetter reduksjonen av vår lokale artsrikdom. Natur blir nedprioritert ved utbygging og utvikling av veier, næringer og boliger. Miljøpartiet de Grønne mener Frogn kommune har spesielt ansvar for å sikre naturområder innenfor kommunegrensen. Frogn kommune må derfor arbeide aktivt for å sikre mangfoldet av arter i kommunen og særlig beskytte rødlistede arter.

Fremtidens naturvern må handle om å verne langt større områder enn i dag. Dette er nødvendig for å gjøre det mulig å ta vare på og restaurere helhetlige økosystemer med robuste bestander av de artene som hører hjemme i norsk natur. Miljøpartiet De Grønn vil jobbe for å sikre en juridisk bindende markagrense for bevaring av biologisk mangfold, natur og friluftsliv sammen med omkringliggende kommuner og fylker

Miljøpartiet de Grønne ønsker formidling & mer informasjon om hvordan en kan ta bedre vare på naturen, f.eks. gjennom riktig kildesortering, ved å unngå bruk av giftige sprøytemidler og valg av bærekraftige energiløsninger.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Øke naturmangfoldet i Frogn. Blant annet ved å sikre en juridisk markagrense som beskytter viktige natur- og jordbruksområder mot nedbygging.
- At skogsområder bevares og gjøres tilgjengelig for innbyggerne på en bærekraftig måte basert på samarbeid mellom grunneiere, frivillige organisasjoner og kommunen.
- At det etableres og offentliggjøres et «økologisk grunnkart» som gir et bedre grunnlag for gode beslutninger i kommunen.
- At kartlegging av naturområder skal prioriteres for å skape forutsigbarhet for utbyggere som ellers kan oppleve forsinkelser og kansellering av prosjekter.
- Unngå bruk av plantegifter. Dette gjelder ikke bare i landbruket, men også i skjøtselen av offentlig eiendom og langs offentlige veier.
- At kommunen er pådriver for giftfri bekjempelse av svartlista arter. I tettbebygde strøk bør denne bekjempelsen også gjelde svært allergifremmende planter.
- Hindre videre privatisering av strandsonen, og tilrettelegge for fri ferdsel. Historiske feilsteg bør rettes opp og dagens lovverk etterleves.
- At kommunen sikrer at videre utbygging på privat grunn i strandsonen ikke går ut over naturmangfold, svaberg og allmennhetens rett til ferdsel og fiske.

SOLIDARITET, ETISK FORBRUK OG HANDEL

Vi mener kommunen har ansvar for å gå foran når det gjelder bruk av ressurser og energi, både lokalt og globalt. Kommunen bør bidra til å øke innbyggernes bevissthet rundt disse spørsmålene.

I den daglige driften, og ved innkjøp av varer og tjenester, bør Frogn kommune være bevisst sin påvirkning og ta valg til det beste for miljø, klima, mennesker og dyr. I Frogn finnes mange gode krefter som arbeider både lokalt, nasjonalt og globalt med sosialt ansvar. Disse bør støttes.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Arbeide for økt bevissthet omkring etisk forbruk i all kommunal virksomhet.
- At Frogn kommune blir Fairtrade-sertifisert i løpet av kommende valgperiode.
- At Frogn kommune prioriterer innkjøp av varer som er lokalt produsert, som er etikk- og miljøsertifisert eller som er økologisk produsert.
- Maten som kommunen tilbyr i sine kantiner og serverer barn, unge og eldre skal være næringsrik, gjerne lokalprodusert og sesongbasert og i størst mulig grad økologisk.
- At Frogn slutter seg til Klimaalliansen av europeiske kommuner og regnskogfolk.
- At flere av grunnskolene i Frogn oppretter vennskapsforbindelser med skoler i et utviklingsland, og at kommunen søker å gjøre det samme med en kommune i et utviklingsland.

AVFALL OG RESSURSER

Dagens høye forbruk er ikke bærekraftig og kan ikke opprettholdes. Avfall er ressurser og må inngå i et kretsløp hvor det gjenvinnes til nye råvarer, energi eller jordforbedring. Uansett gir all avfallshåndtering et tap og det er et mål at avfallsmengden skal reduseres så mye som mulig. Frogn kommune må gå foran i dette arbeidet. Minst mulig restavfall må brennes og mest mulig bør gjenvinnes.

Kommunen skal bidra til dette både ved innkjøpspolitikken og ved å endre arbeidsrutiner. Den viktigste målsettingen for kommunens renovasjonsordning må være en høy gjenvinningsgrad. De kommersielle interessene må komme i andre rekke.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Prioritere å få i orden gode renovasjonsløsninger for innbyggerne.
- At kommunene skal legge til rette for at matavfall og annet organisk avfall inngår i produksjon av biogass. Restprodukter skal kunne brukes til gjødsel og jordforbedring.
- At det etableres flere miljøstasjoner eller bedre innsamlingsordninger, slik at det blir lettere for folk flest å resirkulere.
- At renovasjonsavgiftene tilpasses for å minimere avfall og maksimere gjenvinning.
- At kildesortering skal være med på å øke folks bevissthet rundt ressursbruk og avfallshåndtering.

KLIMA OG ENERGI

Kommunen må få på plass en forpliktende klima- og energiplan. Denne må være førende for beslutningsprosesser, politikkutforming, drift og planarbeid.

I nye forslag til tiltak skal det, på grunnlag av vedtatte klimamålsettinger, være beregninger om hvilken miljø- og klimaeffekt disse forslag vil ha. Det kan ikke igangsettes planer som ikke vil bidra til et positivt klimaregnskap på sikt.

Miljøpartiet de Grønne vil jobbe for en langsiktig plan som raskest mulig gjør Frogn til en klimanøytral kommune. Dette kan for eksempel gjøres ved energiøkonomisering, samarbeid med private og offentlige aktører, satsing på lokal strømproduksjon fra fornybare kilder, bruk av lavutslippsteknologi for transport, kjøp av strøm som er 100% fornybar, bygge nybygg etter energieffektive og bærekraftige prinsipper og oppgradere eksisterende bygningsmasse.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Jobbe for forpliktende langsiktige handlingsplaner innen klima- og energi.
- Innføre forpliktende klimaregnskap i kommunen.
- Jobbe for kommunal bærekraftsmelding.
- At det ved prioritering av ulike kommunale tiltak skal legges stor vekt på deres bidrag til kommunens klima- og energimål.
- At utbygging skal understøtte Drøbaks rolle som turistby gjennom å bli et utstillingsvindu av klimasmarte og miljøvennlige løsninger.
- At det stilles krav til at nybygg, eller restaurering av eldre bygninger, skal ha høye og godt definerte miljø- og energikrav utfra et livsløpsperspektiv.
- At kommunen i egne bygninger skal bruke fornybar energi av egnet slag.
- At kommunen i større grad blir selvforsynt med fornybar energi.
- At bruk av fjorden som varmekilde til Drøbak sentrum utredes.
- At kommunens biler ved nyanskaffelser skal være elektriske eller hybride.
- At kommunen innarbeider klimatilpasning i sine beredskapsplaner og har det med når det utarbeides kommuneplaner.
- Sette av en budsjettpost som heter "grønne midler" - kan søkes av innbyggerne for lokale miljøtiltak i kommunen.

BY- OG AREALPLANLEGGING FOR GODE, GRØNNE BOLIGOMRÅDER

Gjennomføring av grønne løsninger krever god og langsiktig arealplanlegging. Miljøpartiet ønsker å satse på miljøvennlig bygging, jordvern, grønne tak, landbruk, vern av grøntområder og hager. Mye internasjonal forskning viser at nærhet til natur er helsebringende. Allikevel fører økt utbyggingspress til at stadig flere grønne lunger forsvinner. Vi må ta vare på naturområdene våre. Vi må sikre at vi har nær tilgang til natur, uansett alder, helsetilstand og hvor vi bor. Dette innebærer ikke bare kort vei til natur, men også utsikt mot grønne arealer fra egen bolig.

For å forhindre unødvendig arealbruk og legge til rette for mest mulig miljøvennlige transportløsninger, må prioritet ved nybygging være fortetting i allerede bebygde områder. Spredt bebyggelse beslaglegger store arealer og gir høy bilbruk med støy og forurensning. For å unngå mer av dette bør rekkehus og leilighetskomplekser i størst mulig grad være regelen ved nybygg. Vi må bygge tettere rundt trafikkknutepunkter, og hvert enkelt bygg og område må ha kvaliteter som sikrer gode bomiljøer, uterom og fellesarealer. Det bør vurderes å settes av areal til butikker eller annen næring i grunnetasjer i boligblokker for å legge til rette for arbeidsplasser og sikre at flest mulig kan gjøre daglige innkjøp i gangavstand fra egen bolig.

MDG ønsker ikke ytterligere fortetting av tidligere hyttetomter før det foreligger godkjente reguleringsplaner. Tidligere hytteområder som Sogstikollen og Gyltåsen må få reguleringsplaner hvor kommunen og eiendomsutviklere tar ansvar for å sikre tilstrekkelig veibredde, grønne arealer, fellesarealer og tilkobling til kommunalt vann og avløp.

Størrelse og kvalitet på grøntområder må defineres tydelig i reguleringsplaner, og de skal være del i et sammenhengende nettverk av grøntområder som må respekteres ved utvikling og utbygging. Gjennom bruk av urbant landbruk kan god matjord i bysentra benyttes på en god måte.

For å sikre god dekning og utnyttelse av kollektivtransport kreves god arealplanlegging gjennom fortetting rundt knutepunkt. Det må være et mål om bedre og direkte forbindelser til sentra i Follokommunene, og en arealplanlegging som gjør dette mulig.

Miljøpartiet de Grønne mener at kommunen må stille utleieboliger til disposisjon til kostpris, og sørge for at det bygges flere rimelige leiligheter av god kvalitet og med lave driftskostnader. Dette vil hjelpe folk inn på boligmarkedet, lette byrdene for de som er nødt til å leie, og senke prisene på både kjøpe- og utleiemarkedet.

I tider med klimaforandring vil kommunen bli utsatt for store påfrisinger og mer ekstremt vær. Ikke minst når det gjelder nedbør og vind. Det samfunn vi planlegger og bygger i dag vil påvirke oss også om 100 år. Frogn kommune må være beredt til å møte miljøkriser, framtidige klimautfordringer inkludert. Dette innebærer bl.a. oppdatert kunnskap om mulige utfordringer, som f.eks. brannsikring av trehus og overvannshåndtering, men også bærekraftige og klimavennlige forskrifter for ny utbygging.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Prioritere områdeplanen Seiersten, Ullerud og Dyrløkke.
- Hindre utbygging av Kolstad.
- Stoppe utbygging i hytteområder der det ikke finnes vedtatte reguleringsplaner som ivaretar hensyn til omkringliggende bebyggelse, natur og kulturområder, utvidelse av veier, tilgjengelighet til kollektivtransport og styrking av vann og avløpsnett.
- At enheten for Samfunnsutvikling bør utvikles og styrkes.
- Tilsette en miljøkonsulent som skal jobbe tverrfaglig, støtte innbyggerne, næringslivet og den offentlige forvaltningen til å ta riktige, og samordnede miljø- og energivalg.
- At verktøy som blå-grønn faktor brukes ved arealplanlegging.
- At kommunen skal ha gledesbringende, aktiviserende og inkluderende møteplasser som tiltrekker innbyggere på tvers av generasjoner og kulturer.
- Sikre grønne lunger og korridorer gjennom byområdene. Lage grønne korridorer og legge til rette for mer dyrking av mat i byområder.
- Prioritere utbygging av rimelige boliger med gode bokvaliteter for et bedre mangfold i kommunen.
- Stimulere til andelslandbruk, parselhager, skolehager, takhager og lignende.
- Få satsning på urbant landbruk inn i kommuneplanene.
- Ledige eiendommer ved fjorden og i sentrum må utnyttes til fellesskapets beste etter en helhetlig plan der kommunen sitter i førersetet.
- At kommunen samarbeider, ikke konkurrerer, med andre kommuner og fylket om arealplanleggingen, for å skape et samlet utbyggingsmønster som minimerer transportbehovene, styrker næringsliv og arbeidsmarked regionalt, og sikrer beskyttelse av viktige naturområder.
- At det legges til rette for samspillet mellom mennesker og dyr, for eksempel gjennom å jobbe for ridesti og for etablering av hundeparker.
- At all byplanlegging og beredskapsplanlegging tar hensyn til et mer ekstremt vær.
- Satse på sikring mot lyn, spesielt i sårbare områder som Gamle Drøbak.
- At det satses på kommunale og andre ikke-kommersielle utleieboliger for studenter, de som ikke slipper inn på boligmarkedet, eller som ikke ønsker å eie. Dette kan gjøres ved oppkjøp eller nybygging. Midler til dette bør komme fra Husbanken, eller en mulig ny boligstiftelse som skal ta hånd om kommunens boliger.

SAMFERDSEL

Vi lever i en kommune hvor de fleste er blitt avhengig av bilbruk. Det er derfor viktig at vi jobber for løsninger som ikke resulterer i økt bilavhengighet og bilbruk. Det handler både om å gjøre mer av det vi vil ha mer av, og å rette opp tidligere feilgrep.

Ingen reisemåte er så energisparersom, helsebringende, miljøvennlig og tilgjengelig som gang- og sykkeltrafikken. Å gjøre det attraktivt og enkelt å gå, dreier seg både om avstander, trivsel og sikkerhet. Vi vil ta gatene tilbake i bolig- og sentrumsområder, slik at vi får en trivelig og lett tilgjengelig by for alle.

De Grønne vil prioritere et sammenhengende nett av sykkelveier som gjør det mulig å sykle mellom tettsteder i Frogn og nabokommunene. Det skal være enklere å la bilen stå i hverdagen og vi vil prioritere tiltak som gjør at behovet for bil minskes. Kollektivtransport må bli mer attraktivt gjennom bedre holdeplasser, bedre ruter og enklere informasjon. I umiddelbar nærhet til kollektivknutepunkter skal det være gode sykkelstativer under tak, med lademulighet for el-sykkel.

Miljøpartiet skal jobbe for å etablere elektrisk shuttlebuss i Drøbak sentrum for å bedre kollektivtilbudet til kollektivknutepunktene, minske støy i sentrumsnære strøk og gi et generelt bedre lokalmiljø. Bussen skal kunne støtte både pendlere, gjestetrafikk til gamle Drøbak, og være et reelt alternativ for barn på vei til og fra aktiviteter.

Parkeringsplasser for både pendlere (pendlerparkering) og de som besøker Drøbak (innfartsparkering) må etableres som en del av en helhetlig løsning som oppfyller de overordnede mål om minsket lokal trafikkbelastning, øket andel kollektivbruk og tilgang for de med størst behov.

De gamle innfartsveiene til Drøbak sentrum bør gjøres om til miljøgater med flere skilt og hindringer som demper bilbruken og hastigheten uten å ødelegge kulturhistoriske kvaliteter og behovet for gjennomgangstrafikk.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- At det utarbeides en helhetlig transportplan for kommunen som dekker transportbehovet på en minst mulig miljøskadelig måte, i dag og i fremtiden. Inklusive strategier og konkrete planer for å få flest mulig til å gå, sykle og kjøre kollektivt.
- Jobbe for at fjorden kan brukes som transportmiddel når teknologien tillater det med tanke på utslipp.
- At det i områder hvor det ikke er planer om, eller mulig med god kollektivdekning skal stilles krav til, og prioriteres areal til, bildelingskollektiv.
- At det på offentlige parkeringsplasser satses på infrastruktur for lading av el- og hybridbiler
- At det ved etablering av nye boligområder stilles krav til maksimalt antall parkeringsplasser per boenhet, og at parkering, som en hovedregel, skal planlegges utenfor boligområdene til fordel for mest mulig grønne områder i nærheten av boligene.
- At det legges til rette for pendlerparkering der hvor det er nødvendig for økt kollektivbruk, og innfartsparkering til Drøbak sentrum.

- At sykkelveier til skoler og andre fritidslokaler skal ha veibelysning.
- At ingen skolevei uten fortau skal ha fartsgrense over 30 km/t.
- Bedre gang og sykkelveivedlikehold vinterstid.
- Sammen med de andre kommunene i Follo legge en strategi og jobbe for «Sykkelregionen Follo» . Målet skal være å understøtte sykkel og el-sykkel som transportmiddel og fremme bedre helse, levende lokalmiljøer, lokal turisme og næringsliv.
- At det opprettes låsbare sykkelplasser under tak ved sentrale bussholdeplasser og aktivitetssentre.
- At de gamle innfartsveiene til Drøbak blir klassifisert som miljøgater
- Prioritere trafikantgrupper etter følgende prioriteringsliste:
  1. Fotgjengere og utrykningskjøretøy
  2. Syklister (inkl. el-sykkel)
  3. Brukere av offentlig transport
  4. Motoriserte tohjulinger
  5. Kommersielle brukere inkludert varelevering og trailere
  6. Bildelingskollektiv
  7. Privat bilbruk

ET FREMTIDSRETTET NÆRINGS LIV

Miljøpartiet de Grønne vil at menneskets skaperkraft og engasjement skal utgjøre drivkraften i økonomien. Småbedrifter, entreprenører og private initiativer spiller derfor en sentral rolle i vår næringspolitikk. Kulturnæringen er også viktig for kommunen og noe vi ønsker en større satsing på. En stor del av Frogn's innbyggere arbeider utenfor egen kommune. Miljøpartiet vil legge til rette for flere arbeidsplasser lokalt. Ikke minst for ungdom. Vi ønsker at næring, både i sentrum og i øvrige deler av kommunen, skal inngå i en helhetlig plan hvor miljø, økonomi og sosiale interesser blir ivare tatt på en balansert måte.

I dag bruker vi ressurser på etablering av bilbaserte handlesentre og logistikkentra som krever store skog- og jordbruksareal. I morgen bør vi bruke energi på etablering av små kunnskaps- og kulturbedrifter i byen som drar nytte av kommunens høye utdanningsnivå, nærheten til universitets- og forskningsmiljøet på Ås, og unike bomiljø.

Kommunen må utvikle en næringslivsstrategi som skal tydeliggjøre hvilken type næring det skal satses på og gjøre det lettere å starte og drive foretak i Frogn. Et sterkt næringsliv er en fundamental del av en levende by.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- At kommunen får en næringslivssekretær som kan veilede nyetablerere i Frogn og jobbe for å markedsføre kommunen som næringskommune. Turisme bør høre inn under denne enheten.
- At kommunen skal gi støtte til gründere og innovative virksomheter.
- Styrke samarbeidet med, og legge til rette for etablering for småbedrifter i nærhet til forskningssenter og universitetsmiljø på Ås.
- Styrke Drøbaks rolle som kulturby
- Styrke yrkesfaglige utdanninger lokalt og stimulere bedrifter til å ta imot lærlinger.
- Jobbe for at Drøbaks nye sentrumsområde fra gamle Drøbak, via Seiersten, Ullerud og Dyrløkke blir et attraktivt og levende område for kunnskaps- og servicebedrifter. Se på mulighet for å etablere en attraktiv næringsklynge for små bedrifter/bedriftshotell i det nye sentrumsområdet.
- At Drøbak skal utvikles som året-rundt-destinasjon, med en tydelig grønn profil.

SENTRUMSUTVIKLING

Vi ønsker Drøbak sentrum som en levende bykjerne hvor det skal være godt å bo, og en opplevelse å være. Vi vil ikke at dette skal være avhengig av at alle kommer seg dit med bil. Derfor må gode og attraktive transportløsninger til sentrum prioriteres. Gamle Drøbak og vernesonen er en av kommunens største attraksjoner med en 100 år gammel bystruktur som er tilrettelagt for dampbåt, hest og vogn. Dette stiller store krav til planlegging av boliger, næringer og transport.

Vi ønsker å støtte opp om arbeidet som lenge har pågått for å verne Drøbaks unike fremtoning: byens historiske utvikling, parker og strender inkludert. Drøbak sentrum skal også være et attraktivt sted å bo – det er menneskene som bor her som gjør byen levende.

Bankløkka var en gave til Drøbak fra Follo Sparebank med den forutsetning at den aldri måtte bebygges. Dette vil vi respektere, og ser plassens potensiale som grønn aktivitets- og møteplass for barn i alle aldre.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- At sentrum skal være et levende område året rundt. Det må være balanse mellom boende, service og næring.
- Utbygging eller bruksendring må skje med respekt for omkringliggende historisk bebyggelse.
- Verne Gamle Drøbaks identitet som sjarmerende, pittoresk og historisk småstadsbebyggelse og ta vare på de kulturhistoriske verdiene. Den totale opplevelsen av byen er viktigere enn vern av enkelte hus eller bygninger. Bysjelen er fundamental for livskvalitet, men også for turisme, noe som er viktig for lokale arbeidsplasser.
- At vern må skje gjennom bruk. Dermed må det legges til rette for at bygninger kan endres basert på hvilken funksjon den skal ha. Men også med hensyn til sikkerhet, miljø, energi og andre krav. Det primære er at det historiske uttrykket bevares.
- Att de få ledige arealene som finnes igjen i Gamle Drøbak bør inngå i en helhetlig plan for å oppnå en bærekraftig bydel. Her bør det private og offentlige samarbeide for å skape gode offentlige rom.
- Miljøtilpasning av bygninger, også innenfor vernesonen, må gjøres enklere. Det er viktig at Verneforeningen, Næringsråd og andre foreninger blir støttespillere til en levende bydel, og ikke forvaltere av et dødt ”museum”.

LANDBRUK OG SKOGBRUK

Frogn er i norsk sammenheng en stor og viktig landbrukskommune. Jordbruksarealene er i all hovedsak lettdrevet og har svært høy kvalitet for produksjon av korn, gress og grønnsaker. De er også viktige kulturlandskap. For kommende generasjoner er det derfor svært viktig å verne om arealene som er i bruk, og å sørge for at de som forvalter dem gjør dette på en bærekraftig måte innenfor tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne leve av det. Jordbrukslandskapet i Frogn gir gode levekår for mange planter og dyr, samtidig som det forsyner oss med mat og gir oss store opplevelser. Jordbruket i kommunen må derfor få større oppmerksomhet i skoleverket og i kommunens diskusjoner om fremtidens arealbruk.

Frogn har relativt lite skog - og spesielt lite sammenhengende skog - i forhold til jordbruksareal, vann og tettbebyggelse. Frognmarka er under betydelig press for nedbygging til næringsformål og utbygging for å tilrettelegge skogen for ulike brukergrupper. Daglig brukes marka av hundrevis av mennesker, men det er vanskelig å finne områder uten forstyrrelser fra trafikk og næring. Kommunens arealforvaltning må ta sikte på å verne om skogen som natur- og rekreasjonsområde. Kommunen må sørge for å dempe konflikter mellom eiere og ulike brukergrupper. Planer og gjennomføring av hogst må bli tydelig på prinsipper om grunneiers disposisjonsrett, men også plikt til å ta hensyn til de mange brukerne. Frogn må snarest få en markaplan som begrenser ytterligere nedbygging og ivaretar både grunneiere og brukeres behov.

Jordbruk

Vi skal ha et sterkt og aktivt jordbruk i Frogn fordi det er viktig for nasjonal matvaresikkerhet og lokalt arbeidsliv. Jordvern må settes som et ufravikelig prinsipp for all videre arealplanlegging i Frogn.

Vi må rette oppmerksomhet mot alle miljøtiltak bøndene i Frogn har satt i verk for å redusere bruk av kjemikalier og redusere avrenning til vassdrag. På samme tid må vi må jobbe for mindre bruk av kjemikalier og å styrke tiltak mot avrenning fra jordene og inn i vassdragene som ender i Oslofjorden, Gjersjøen, vann og tjern.

Kulturlandskapet i Frogn gir store opplevelser og må forvaltes som en verdi i seg selv. Vi må legge til rette for utvikling av mer lokalt direktesalg fra gårdene i Frogn. Tiltak må settes inn for å sikre at dyrka jord ikke legges brakk. I samarbeid med næringa, landbrukskontoret og kommunen, må utviklingen med færre bønder som leier mere jord ikke føre til at den mindre lettdrevne jorda går ut av produksjon.

Skogbruk

Etablering av en egen markaplan må forseres og vi vil ha full stans i planlegging og utvikling av arealkrevende næringsutvikling i Frognmarka.

Samarbeidet mellom grunneiere, kommune og brukere om forvaltningen av Frognmarka må styrkes. Skogområdene som brukes mest intensivt (Follo Museum, Lysløypa, Haver) bør defineres som spesielle hensynssoner - gjerne parker. Kommunen bør tilby økonomisk og praktiske kompensasjonsordninger for å forvalte slike naturparker uten ytterligere flatehogst i samarbeid med frivillige organisasjoner.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- At allerede brakklagte jordbruksarealer omdannes til kolonihager og ikke blir omdisponert til andre formål.
- Gi støtte til Bondens marked som alternativ til dagligvarekjedene.
- Stimulere jordbruket til større andel økologisk drift.
- Støtte at flere får mulighet til å bli med i andelsgårder og tilsvarende prosjekter
- Ha skolene ut på jordene – nå!

REN SJØ OG RENE VASSDRAG

Vannkvaliteten i kommunens vassdrag er dårlig. Blant annet på grunn av mangelfull rensing og utslipp av kloakk og avløpsvann, samt avrenning fra landbruksarealer der det brukes kunstgjødsel og sprøytemidler. I tillegg har kommunen et stort vedlikeholdsetterslep på infrastruktur innen rør- og ledningsnett.

Frogns kyst og sjøer og er viktige friluft- og rekreasjonsområder for både innbyggere og turister. Det er viktig at områdene beholder sine naturkvaliteter og gir plass til mange ulike typer aktiviteter som ikke ødelegger for hverandre.

TRYGG OPPVEKST, FOR STERKE OG TRYGGE INDIVIDER

Frogn Kommune skal bidra til å gi barn og unge en trygg og god oppvekst. Derfor ønsker vi skoler og barnehager som har tid til å se barn og unge som individer og gjør dem i stand til å mestre livet her og nå, i tillegg til å ruste dem for fremtiden. Det gjøres allerede mye bra i kommunen vår, med gode faglige resultater, og dette arbeidet ønsker vi støtte videre.

Barnehagen skal være en arena for lek og sosial trening. Empati, språkutvikling og læring skal utvikles gjennom lek og gode rollemodeller. Vi ønsker mindre bruk av ufaglærte i barnehagen da mye av barnas livsgrunnlag legges her.

I tillegg til gode faglige resultater ønsker vi fokus på det psykososiale miljøet. Vi ønsker et prøveprosjekt med pedagogiske miljøterapeuter inn i dagliglivet ved grunnskolene. Dette fordi vi vet at mange synes skolehverdagen er vanskelig av ulike årsaker og fordi vi ønsker at læreren skal få bruke tiden sin på nettopp det å være lærer.

Miljøpartiet de Grønne mener at vi gjennom å tilrettelegge for foreldre, også tilrettelegger for våre barn. Vi må etterstrebe å finne løsninger som i større grad dekker både foreldres og barns reelle behov, for eksempel ved i størst mulig grad å ha aktiviteter rett etter skoletid, i tilknytning til skole og med mest mulig sambruk av lokaler og arealer.

En god utdanning er en god start på livet, og må prioriteres. Det er uaktuelt for Miljøpartiet de Grønne å legge ned skoler i en voksende kommune. Skolen skal være der mennesker bor, og kort og sikker reisevei skal veie tungt i planlegging og etablering av skoler og boligområder i kommunen.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- De Grønne vil at barn og unge skal få større mulighet til kombinert teoretisk og praktisk opplæring.
- At skole og barnehage tar mistanker om læringsforskjeller på alvor, og at barna tidlig får mulighet til å føle mestring utfra egne forutsetninger.
- At alle skoler og barnehager i Frogn skal arbeide med "Grønt Flagg" eller tilsvarende opplegg som kombinerer miljøpedagogikk og praksis.
- Styrke kontakten mellom skolen og lokalsamfunnet ellers, blant annet ved at elevene får utføre samfunnsnyttige oppgaver som ledd i undervisningen. Videre ønsker vi at elevene får mer læring ute i naturen i kombinasjon med fysisk aktivitet.
- Jobbe for skolehager, gjerne i samarbeid med lokale bønder.
- Støtte Utekontaktens forebyggende arbeid i ungdomsmiljøet. Spesielt rettet mot psykisk helse og livsmestring.
- Se på mulighet for miljøterapeuter i skolene.

HELSE, FOREBYGGING OG OMSORG

Miljøpartiet de Grønne ser helsepolitikken i sammenheng med andre politikkområder og vi ønsker en føre-var politikk. Vi mener den beste helsepolitikken er den hvor lokalsamfunnet klarer å opprettholde helse og livskvalitet for den enkelte. Vi mener kommunen har et ansvar for å tilrettelegge for en følelse av felleskap og inkludering, og at dette innvirker positivt både på mental og fysisk helse.

Vi ønsker derfor å legge vekt på å fremme god helse og forebygge sykdom ved å skape gode sosiale vilkår for innbyggerne, redusere forurensning, fremme sunn mat og legge til rette for daglig mosjon. Videre ønsker vi et større fokus på psykisk helse og pårørende. Miljøpartiet de Grønne ønsker et lokalsamfunn hvor alle kan bidra og ta ansvar utfra egne forutsetninger og evner. Vi tror at det å kunne bidra, og ha klare plikter og rettigheter, og det å være en brikke i samfunnet, er viktig for individet og for felleskapet. Satsing på frivilligheten er en viktig del av dette.

Kommunen spiller en omfattende rolle, som leverandør av viktige tjenester, som arbeidsgiver, og som tilrettelegger for bedrifter og organisasjoner. MDG ønsker at kommunen skal jobbe for å finne synergier på tvers av politikkområder, og lage langsiktige handlingsplaner og prioriteringer basert på dette. Vi ønsker større fokus på samspill mellom ulike livsfaser. Barn og ungdom har behov for mer voksenkontakt. Foreldre strever med "tidsklemma". Eldre lider av ensomhet og følelsen av ikke å være nødvendige i dagens samfunn. Vi ønsker å tilrettelegge for aktiviteter som binder generasjonene sammen.

Vi vil sette pasienter og brukere av helsetjenester i sentrum og sikre behandling tilpasset individets behov for å oppnå størst mulig livskvalitet. Forebygging, rehabilitering og bedre kunnskap om mestring av egen sykdom er viktige stikkord. Miljøpartiet de Grønne ønsker dessuten en god og verdig omsorg for alle pleietrengende, uansett alder og uansett om vedkommende bor i egen bolig, i et bofellesskap eller på institusjon. Vi ønsker å styrke avlastnings- og støttetilbud for pårørende til mennesker med demenssykdom og andre tilstander som medfører stor omsorgsbelastning for pårørende.

Breddeidrett og friluftsliv er helse for alle. Miljøpartiet de Grønne vil at kommunen skal bidra aktivt å holde Frognmarka åpent og tilgjengelig for alle, også vintertid. Det bør opprettes råd hvor ulike brukere av marka blir hørt og hensyntatt. Annen idrett bør primært støttes gjennom frivillighet.

Frogn er en kystkommune. Kommunen bør derfor sikre at alle barn skal kunne svømme før 12 års-alder. Eldre barn og voksne skal tilbys svømmeundervisning ved behov.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Stimulere til sunn livsstil og forebygging av sykdom.
- I større grad tilby velferdstilbud hvor natur er en viktig del. F.eks. gjennom å bruke dyr i terapi, drive hagearbeid og tilby tilrettelagte aktiviteter på gårdsbruk (Inn på tunet-ordninger).
- Støtte arbeid og initiativ som fremmer møter på tvers av generasjoner og kulturer.

- Gjennomføre "tidsstudier" for barnefamiliene i Frogn med sikte på praktiske tiltak for å håndtere tidsklemma med pendling ut av kommunen, lekser, fritidsaktiviteter og familieliv. Dette innebærer utredninger av ordninger for leksehjelp, felles middager, matebusser, samkjøring av barn til trening, etc.
- DFI og kulturskolen må plassere fritidsaktiviteter der barn og unge kan ta buss, gå og sykle for å delta. Dette innebærer at Kulturskolen og halltrening må flytte fra Dyrløkkeåsen til Seiersten der tilgjengeligheten er størst.
- Styrke ansattes posisjon i kommunehelsetjenesten med større stillingsprosenter for de som ønsker det, samt tilby videreutdanninger og opplæring.
- At kommuneansatte som jobber med pleie og omsorg av syke skal ha regelmessige perioder med avlastning hvor deres kompetanse skal brukes på forebyggende arbeid eller informasjonsarbeid.
- Jobbe regionalt i bekjempelsen av rusmisbruk.
- Tilrettelegge for sunne aktiviteter for ungdom gjennom blant annet å styrke nåværende miljøarbeid blant ungdom i skolen.

KULTUR OG MANGFOLD

Miljøpartiet de Grønne i Frogn ønsker et mangfoldig og allsidig kulturliv. Kulturen stimulerer nysgjerrighet og kreativitet, som er viktige drivkrefter i samfunnet. Det er også en næring med stort potensiale. Kulturopplevelser medfører ikke de samme miljømessige belastningene som økt materielt forbruk. Kultur knytter mennesker til hverandre, skaper fellesskap og sammenheng og er en viktig del som definerer vår sivilisasjon. Kulturen kan også utfordre og få oss til å se nye veier. Kultur er livskvalitet.

Kulturen er ett av Frogns største fortrinn med mange aktive og kjente kunstnere. Støtte til kulturell aktivitet må være viktig del av kommunens oppgaver. Også det lokale næringslivet er viktig å trekke inn som samarbeidspartnere og sponsorer. Kulturen kan virke som katalysator for det lokale næringslivet, både i tid og rom.

Frogn kommune har en sterk kulturarv som det er viktig å videreformidle videre til nye generasjoner. Samtidig må det gis støtte til å utvikle nye, felles kulturaktiviteter, hvor også våre mange nye innvandrere kan bidra med sine kulturuttrykk og tradisjoner. Frivilligsentralen gjør et viktig arbeid på kulturområdet og må sikres gode arbeidsvilkår. Vi mener Kulturskolen må få et bredere tilbud for å nå flest mulig barn, også barn med innvandrerbakgrunn.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Støtte frivillig arbeid og arrangementer i kulturektoren
- Sikre at skoleelever og eldre i Frogn får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag gjennom "Den kulturelle skolesekken" og "Den kulturelle spaserstokken".
- Støtte spesielle tiltak som øker bibliotekbruken blant ungdom.
- Støtte kulturprosjekter hvor innvandrere deltar med sine tradisjoner.
- Låne ut lokaler gratis til lokale foreninger.
- Flerbrukshuset må fylles med innhold gjennom lave leiepriser og god planlegging som sikrer at huset fylles av aktiviteter.

INTEGRERING

Norge bør ta et medansvar for mennesker som flykter på grunn av kriser og ulevelige forhold i eget land. Vårt eget lokalsamfunn kan gjøre mye for å ta sin del av ansvaret, og vi mener Frogn, som en ressurssterk kommune, bør bosette flere flyktninger. Vi mener det vil være positivt for kommunen å få en mer mangfoldig sammensetning av innbyggere som på en bedre måte speiler den verden vi er en del av. Samtidig er det viktig at vi bidrar til at tiden på statlige mottak ikke blir lenger enn nødvendig og at folk kommer raskere i jobb og utdanning. Dette er positivt for samfunnet og positivt for individet.

De Grønne mener det er viktig å skape et inkluderende samfunn som på en naturlig måte kan integrere mennesker fra ulike kulturer og ulike sosiale lag. Vi tror det skapes best ved deltagelse, og ønsker lett tilgjengelige arenaer hvor mennesker med felles interesser møtes og bidrar utfra egne forutsetninger og ønsker. Frivillighet, kulturutøvelse og kultur- og naturopplevelser er viktige brikker ved brobygging og må brukes aktivt, men også hjelp til næring og gründervirksomhet.

Slike arenaer er ikke bare viktig for integrering, men også for alle innbyggere slik at de kan føle seg som en del av felleskapet og lokalsamfunnet.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- At Frogn kommune skal klare å bosette dobbelt så mange flyktninger og bli en foregangskommune i rehabilitering og integrering av flytninger i løpet av valgperioden.
- Jobbe for etablering av flykting-mottak.
- Ha gratis kjernetid i barnehager for barn av foreldre med minoritetsbakgrunn eller dårlig økonomi.
- Styrke frivillige tiltak som Drøbaksvenn (Frogn frivilligsentral), Røde Kors-flyktingeguider, flerkulturelle møteplasser, og oppmuntre til samarbeid med frivillige organisasjoners arbeid med innvandrere og særlig innvandrerungdom.
- Arbeide for at flere flyktninger kan bidra i frivillighetsarbeid. Som aktivitet før de kommer i vanlig arbeid, som en måte å skape integrering i et lokalmiljø, for at de skal få brukt noen av sine ressurser og bidra der de kan, og for å skape større forståelse for flyktningers livssituasjon.
- Gi innvandrere tilbud om fadderordning og norskopplæring.

ØKONOMI OG KOMMUNAL ORGANISERING

Miljøpartiet de Grønne tilbyr klare valg; livskvalitet foran forbruk, grønt næringsliv foran utbygging av store industriområder, kollektivtransport foran vei.

De Grønne på Stortinget har i sitt alternative budsjett for 2015 funnet rom for å styrke kommuneøkonomien med 8.4 milliarder kroner. 10 milliarder satses på utvikling av mer fremtidsrettede næringer, samtidig som oljepengebruken reduseres. Vi mener dette må til for å sikre en grønn omstilling i kommunene, bedre folkehelse, og bedre skole og oppvekstvilkår. Vi mener en slik satsing kan bidra til å hindre en videre kraftig vekst i blant annet helse- og sosialutgiftene i årene som kommer.

Mange av forslagene til kommuneprogram er bygget på større gjennomslag for partiets politikk i statsbudsjettet for 2016. I motsatt fall må vi forholde oss til de rammene for kommuneøkonomien stortingsflertallet fastsetter.

Uansett mener vi det vil være rom for å satse på et grønt, klima- og miljøvennlig Frogn. Vi vil imidlertid ikke akseptere kutt i viktige tjenestetilbud til innbyggerne og at lånegjelden øker ut over dagens situasjon. Hvis det skulle bli aktuelt på grunn av kommunens økonomiske situasjon, vil vi måtte vurdere innføring av en moderat kommunal eiendomsskatt. Det er vesentlig for oss at denne rammer kun de gruppene i samfunnet som har økonomi til å bære en slik ekstrabelastning. Ingen skal være tvunget til å flytte fra sitt hjem på grunn av innføring av eiendomsskatt, og i utgangspunktet bør primærboliger unntas fra denne skatten. Om primærboliger inkluderes bør det innføres a) et høyt fribeløp og b) regler som skjermer husholdninger med svak økonomi.

Når det gjelder kommunesammenslåing mener vi regjeringens forslag om kommunestruktur har startet i feil ende. Fasiten heter ”store og robuste kommuner” uten at organiseringen av fylkeskommunen og fordelingen av ansvarsområder mellom stat, fylkeskommune og kommuner er klarlagt. Mål som omhandler areal og transportutvikling mangler. Vi mener utgangspunktet til diskusjonen om kommunesammenslåing må være i hvor stor grad kommunen klarer å tilby innbyggerne gode tjenester, en demokratisk og bærekraftig forvaltning og at kommunen er stor nok til å drive godt og profesjonelt. Samarbeid innenfor areal og transportplanlegging med andre kommuner og regioner er også en viktig del. Hvis kommunesammenslåing kan være aktuelt, mener vi dette kun kan skje etter at et konkret forslag har fått flertall ved en folkeavstemning i kommunen.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Gjøre Frogn kommune til en attraktiv arbeidsplass.
- Styrke kompetansen i kommunens administrasjon.
- At flest mulig av kommunens enheter blir miljøsertifisert.
- At gjenbruk, vedlikehold og kvalitetskriterier legges til grunn for offentlige innkjøp.
- Ha et bevisst arbeid mot korrupsjon, også hos leverandører og kontraktører.
- Trekke kommunale midler og fond ut av investeringer i kull, olje og gass.
- At en eventuell kommunesammenslåing skal skje frivillig, og kreve flertall i lokal folkeavstemning.

MEDVIRKNING

Utvikling av lokalsamfunnet skal skje med bred medvirkning av næringsliv, lag og foreninger, og engasjerte borgere i alle aldre. Vi ønsker å etablere opplegg for evaluering av større kommunale prosjekter. Ved å gjennomføre mer åpne planprosesser, kan mange flere trekkes med i planprosessene.

Vi mener kommunen trenger nye metoder og verktøy for å involvere og inkludere innbyggerne. Klima og energi, samferdsel og transport må løftes høyere opp og være bedre integrert i planleggingen.

Miljøpartiet de Grønne i Frogn vil

- Satse på større grad av digitale verktøy for å bedre formidle pågående prosesser, fremtidige behov og mulighet for å gi innspill.
- Arbeide for størst mulig åpenhet i lokal forvaltning.
- At kommunens rådgivere er mer tilgjengelige - kommunen kommer til innbyggerne.
- At det skal være enkelt å innhente kunnskap om, og gi tips til, by- og arealplanleggingen i kommunen.
- Utvide ordningen med ungdommens sommervedlikeholdstjeneste (badebyvaktene) til å dekke hele Frogn.